

ЕВРОПЕЙСКИ ДЕН НА ПРЕДПРИЕМАЧА
16-17 октомври 2014 г.

ИНОВАЦИИ И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО –РАСТЕЖ ЗА ЕВРОПА

Някои проблеми в дейността на Съвета по иновации и енергийна ефективност при БТПП при консултирането на МСП по финансовите инструменти по Хоризонт 2020, Програма COSME и по някои други европейски програми

Презентация на ЙОСИФ АВРАМОВ, доктор по икономика, Финансово-инвестиционен консултант
СЪПРЕДСЕДАТЕЛ НА СЪВЕТА ПО ИНОВАЦИИ И ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ ПРИ БТПП, ЧЛЕН НА УС НА БТПП

София, ИНТЕРЕКСПОЦЕНТЪР, ЗАЛА МУСАЛА; 16.07.2014 г., 14.00 – 15,45 ч

През Програмния период 2014-2020 г. вече функционират и нови финансови инструменти. Налице са и нови консултантски услуги, свързани с тях. Техен координатор е ЕК и групата на Европейската инвестиционна банка (ЕИБ). От тях е възможно да се възползват предприятията, в т.ч. и МСП от държавите-членки на ЕС. Тези инструменти са предназначени за новаторските фирми, които чрез тях по-лесно вече могат да получават достъп до финансиране и се очаква благодарение на продуктите „InnovFin — финансиране от ЕС за новатори“ да бъде осигурено финансиране на стойност над 24 млрд. евро за научно-изследователска и развойна дейност (НИРД) на малки, средни и големи предприятия и организатори на проекти за научно-изследователска инфраструктура. С този ресурс се очаква да бъдат подкрепени с 48 млрд. евро крайни инвестиции в НИРД на МСП, в т.ч. и МСП на предприемачи от България. С тези финансови инструменти се предоставя възможност по новаторски начин да се инвестира в стимулиращи растежа МСП и дейности.

НОВИ ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ НА НАУЧНО -ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА И РАЗВОЙНА ДЕЙНОСТ

Тези финансови инструменти са създадени, с оглед да се преодолее изоставането на ЕС от конкурентите си в световен мащаб по отношение на бизнес инвестициите в иновации. Чрез тях се насърчават банките да отпускат кредити за подобни проекти и да съдействат на предприятията с интензивна научноизследователска дейност да получават достъп до финансиране, с което ще се постигне поставената от ЕК цел: до 2020 г. в ЕС 3 % от БВП да се инвестират в НИРД. Целево разработените нови финансови инструменти „InnovFin — финансиране от ЕС за новатори“ включват кредитни продукти, които са в широк диапазон: от гаранции за посредници, които отпускат кредити на МСП, до преки заеми за предприятия. По този начин ще се подпомагат както най-малките, така и най-големите проекти за НИРД в ЕС и страните, асоциирани към „Хоризонт 2020“, новата програма на Съюза за научни изследвания за 2014 — 2020 г. ЕИБ ще предоставя кредити на средни и големи предприятия или гаранции на банки, които ще им отпускат кредити. Европейският инвестиционен фонд (ЕИФ) ще предоставя гаранции на банки, отпускащи кредити на малки и средни фирми, а на по-късен етап ще инвестира във фондове за рисков капитал, които извършват капиталови инвестиции в стартиращи и бързо разрастващи се фирми.

- Специфични финансови инструменти са налице и по Програмата COSME. Те се използват от МСП и са разработени съвместно с финансовите институции на ЕС, като ЕИБ, ЕИФ и др.

ХОРИЗОНТ 2020 ПРЕЗ 2014 Г.

Гаранциите и кредитите, отпускани по линия на InnovFin са финансирани със средства, които са заделени по програма „Хоризонт 2020“ и от групата на ЕИБ, с оглед подкрепа на инвестициите в НИРД, които са по-рискови и по-трудни за оценяване в сравнение с материалните инвестиции. Предвид това обстоятелство, то финансирането по всички инструменти се определя от търсенето, без предварително да се разпределят средства по сектори, страни или региони. В близко бъдеще тези дългови инструменти ще бъдат допълнени от набор от капиталови инструменти, управлявани от ЕИФ. Тези финансови инструменти са подкрепени с общо около 2,7 млрд.€, които са от бюджета на „Хоризонт 2020“. За продуктите InnovFin са характерни следните особености:

ХАРАКТЕРНИ ОСОБЕНОСТИ НА ПРОДУКТИТЕ INNOVFIN

Продуктите InnovFin за големи проекти имат за цел подобряване на достъпа до рисково финансиране за проекти за НИРД на големи предприятия и средни и големи дружества със средна пазарна капитализация; за университети и научноизследователски институти; за научноизследователска инфраструктура (включително благоприятстваща иновациите инфраструктура); за публично-частни партньорства и за предприятия или проекти със специално предназначение (включително за първи по рода си демонстрационни проекти на промишлени решения с търговско измерение). ЕИБ на бенефициенти от тази група предприятия е възможно да отпуска кредити на стойност от 7,5 млн.€ до 300 млн.€.

- Подкрепата за МСП обхваща целия иновационен цикъл и се предоставя на три фази, като финансирането се отпуска за първите две. Проектите се подават текущо, като последният срок за оферти през тази година е 17 декември. Съответно датите за втора фаза са 9 октомври и 17 декември. Предложенията се оценяват непосредствено след обявените дати и в рамките на 3 месеца се сключва договорът за изпълнение на одобрените проекти.

Хоризонт 2020

- Общият предвиден бюджет през първата фаза възлиза на 71 249 евро на бенефициент. Финансирането е еднократна грантова помощ с фиксиран размер от 50 хил. евро, възлизаща на 70% от бюджета + 30% съфинансиране от бенефициента. Продължителността е 6 месеца. Предвижда се 40% авансово плащане от гранта.
- През втората фаза се предвижда разработване на нова идея под формата на продукт/процес/услуга, която има пазарно приложение. Необходимо е да бъде разработен бизнес иновационен план, съдържащ подробна стратегия за комерсиализация на продукта, процеса или услугата, както и финансов план за изпълнението му, включващ и начини за привличане на частни инвестиции.
- Предвиденото финансиране е от 500 хил. евро до 2.5 млн. евро, а в някои случаи, когато искането може да се обоснове и по-голям грант, съставляващ 70% от бюджета на проекта (100% безвъзмездна финансова помощ е възможна само в редки случаи, когато развойният компонент е значителен и конкретно е предвиден в работната програма).

ХОРИЗОНТ 2020

- От 2014 г. иновативни МСП и от България, чийто достъп до банково финансиране е по-затруднен, могат вече да кандидатстват и за кредитиране по съвместна инициатива на Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) и Европейската комисия (ЕК) по инициативата "Инструмент за споделяне на риска" (Risk Sharing Instrument, RSI), която е част от рамковата програма за научни изследвания и технологично развитие "Хоризонт 2020" на Европейския съюз (ЕС).
- Този инструмент за МСП предизвика голям интерес сред фирмите от ЕС и до края на първия срок през 2014 г. - 18 юни, бяха подадени 2666 проектни предложения. Най-много формуляри са получени по схемата за отворени радикални иновации (885), системите за нисковъглеродни енергийни системи (372), нанотехнологии (305) и екоинновации/суровини (214). Италия и Испания са водещи по брой подадени кандидатури, съответно 436 и 420. Повечето предприятия са кандидатствали самостоятелно, а голяма част от консорциумите се състоят само от две фирми.
- От България бяха подадени 30 проектни предложения и по този показател страната ни се нарежда на 22-ро място по брой кандидатстващи от общо 35 страни. Очакванията за успех бяха 6-7%. За съжаление нито едно българско предприятие не е сключило договор за изпълнение. Успеваемостта за цяла Източна Европа е 6%, като една трета са на иновационния лидер от този регион - Унгария. Класирано бе първоначално едно българско МСП, но то в крайна сметка не успя да сключи договор.

Мрежата EEN и Хоризонт 2020

Налице е възможност и през трите фази на всяко проектно предложение българските МСП да бъдат подкрепени от Enterprise Europe Network. На ниво кандидатстване партньорите от мрежата в подкрепа на бизнеса могат да извършват оценка на иновационния капацитет, да определят слабите места и пречките пред реализирането на проекта, и да изготвят план за действие, което значително увеличава шансовете за получаване на финансиране.

При спечелен проект Enterprise Europe Network насочва бенефициентите към подходящ ментор и предоставя подкрепа при комерсиализацията на продукта/услугата. Препоръката на Европейската комисия е компаниите да направят оценка на иновативния си капацитет, преди да кандидатстват.

За определен брой фирми услугата се извършва безплатно от консултанти на EEN в България. За тази цел за България са заделени средства за консултиране на МСП по линия на EEN както следва: за 2014 г. – за 23 МСП и за следващите 6 години до 2020 г. – по 46 МСП - общо 299.

БТПП е част от мрежата EEN в България и осигурява консултантска помощ на МСП.

Национално контактното лице за МСП по Хоризонт 2020 е г-жа Беата Папазова, съветник в БТПП по еврофондовете. До началото на месец септември 2014 г. тя е предоставила безплатна консултантска помощ на предприемачи от над 40 МСП. Засега е сериозен проблем, че до сравнително малко МСП в нашата страна достига информация за наличието на тези нови европейски програми, които са извън ОП на ЕС.

С финансирането на НИРД за индустрията и конкретно на предприятия, с оглед на техния растеж InnovFin за дружества със средна пазарна капитализация се предлагат привилегировани и подчинени заеми или гаранции (включително мецанин и квазикапиталово финансиране) с цел подобряване на достъпа до финансиране предимно за иновативни по-големи дружества със средна пазарна капитализация (с до 3000 служители), но и за МСП и малки дружества със средна пазарна капитализация. Европейската инвестиционна банка ще предоставя пряко кредити на стойност от 7,5 млн.€ до 25 млн.€ на бенефициери в страните от ЕС и асоциираните страни с цел подобряване на достъпа до финансиране, особено за иновативни по-големи дружества със средна пазарна капитализация (с до 3000 служители). Инструментът се управлява от ЕИБ, а финансирането се предоставя чрез финансови посредници — банки и финансови институции в страните от ЕС и асоциираните страни. Финансовите посредници получават гаранции за покритие на част от своите потенциални загуби с ресурс от ЕИБ, която също така ще предлага насрещни гаранции на гаранционните институции.

С гаранциите InnovFin за МСП се предлагат гаранции и насрещни гаранции за дългово финансиране на стойност между 25 000 € и 7,5 млн.€ с цел подобряване на достъпа до финансиране за иновативни малки и средни предприятия и за малки дружества със средна пазарна капитализация (с до 499 служители). Инструментът се управлява от ЕИФ, а финансирането ще се предоставя чрез финансови посредници — банки и финансови институции в страните от ЕС и асоциираните страни към общността. ЕИФ предоставя гаранции на финансовите посредници за част от техните загуби по дългово финансиране, обхванато от инструмента.

ХАРАКТЕРНИ ОСОБЕНОСТИ НА ПРОДУКТИТЕ INNOVFIN

Консултантските услуги InnovFin, които се предлагат от екипи на ЕИБ въз основа на заделен ресурс от 28 млн.€ от бюджета на „Хоризонт 2020“, имат за цел подобряване на финансовата осъществимост, както и на инвестиционната готовност на големи проекти, които се нуждаят от значителни, дългосрочни инвестиции. Предлагат се също и компетентни съвети от консултанти, с оглед на подобряване на условията за достъп до рисковото финансиране за НИРД. Основната целева група са организаторите на големи проекти за НИРД, които съответстват на приоритет „Обществени предизвикателства“ на „Хоризонт 2020“. Очаква се благодарение на консултантските услуги да се ускори разработването на такива крупни проекти на обща инвестиционна стойност от около 20 млрд. €.

ПРОГРАМА ХОРИЗОНТ 2020

Болшинството от неодобрените кандидати от средите на МСП са допуснали досега следните характерни грешки:

1. Прекалено са фокусирани върху проекта за сметка на бизнес възможността
2. Неубедителни са при описание на компанията си (трябва добре да обясните защо вие, а не конкурентите ви, ще успеете)
3. Не предоставят достатъчно информация за конкурентни решения
4. Имат ниско ниво на иновативност или планират да развият продукт, който вече съществува на пазара
5. Предлагат само идея без концепция за комерсиализацията ѝ
6. Някои МСП, просто опитват късмета си, но инструментът за МСП не е лотария, а за да се кандидатства е необходима солидна подготовка.

ПРОГРАМА ХОРИЗОНТ 2020

Иновативните български МСП могат да се възползват от финансиране по инициативата "Инструмент за споделяне на риска", която е част от програмата "Хоризонт 2020". Заемите се отпускат с 1 до 2 процентни пункта по-ниска лихва от стандартната, при която банките в България, сключили такова споразумение, ще финансират малки и средни бързо развиващи се иновативни предприятия, които имат ограничена материална база и активи и обичайно труден достъп до кредитиране. Схемата осигурява гаранционно покритие за съответната банка в размер на 50%. Това означава, че гаранцията покрива при неизпълнение до 50% от дължимата сума по всеки кредит. Средствата за гаранциите се осигуряват от ЕК, а ЕИФ управлява гаранционния портфейл. При този финансов инструмент няма режим на държавна помощ, поради което и не е задължително предоставянето на специални облекчения и преференциални условия при кредитирането на фирмите, както е случаят с двете схеми по инициативата JEREMIE - гаранционната и другата схема, на която е по-ниска лихвата.

ПРОГРАМА ХОРИЗОНТ 2020

Необходимо е да се има предвид, че инструментът за МСП е насочен към международно ориентирани фирми с иновационна дейност, желаещи да реализират високорискови и с наличие на висок потенциал на иновативни идеи. Проектите следва да са с високо ниво на добавена стойност. Фирмите трябва да демонстрират много добро познаване и експертиза относно пазара и комерсиализирането на идеите си. Европейската комисия ще финансира компании, чиято стратегия за развитие е да създадат нови пазари. Плюсове за компаниите са, ако те са базирани в иновационен хъб, получавали са грантове или рисково финансиране или са печелили награда за иновации през последните 2 години. Стартиращите компании не са изключение, но като цяло инструментът не е предназначен за тях. За пръв път МСП ще имат възможност да кандидатстват самостоятелно. Предприемачите, собственици на МСП следва да знаят, че проектите с ниво на технологична готовност 6, включващи демонстриране на нова технология или по-високо от посоченото имат най-добрия шанс да получат финансиране.

ПРОГРАМА ХОРИЗОНТ 2020

При RSI - Инструмент за споделяне на риска или Risk Sharing Instrument наличието на гаранция за банките, сключили споразумение, е по-скоро стимул те да кредитират иновативни фирми с по-високи нива на риск, а не да предоставят кредити при облекчени условия. От своя страна компаниите трябва да доказват иновативност, за да получат кредит по тази инициатива. По този начин българските банки, сключили такова споразумение с ЕИБ, ще отпускат както инвестиционни, така и оборотни заеми. С кредитната линия може да се финансират и проекти по еврофондовете, което дава възможност освен за по-ниска лихва съответната фирма да получи за проекта си и грант по европейска програма. Възможно е и комбинирано финансиране със средства по това споразумение с инициативата JEREMIE, която е позната у нас и представлява един от финансовите инструменти за финансов инженеринг.

Към публично-частните партньорства в областта на научните изследвания между ЕС, частния сектор и държавите членки бяха на 9 юли 2014 г. отправени първите покани за кандидатстване. Те са предназначени за привличане на проекти и партньори по програмата на ЕС за научноизследователска дейност и иновации „Хоризонт 2020“. Паричният ресурс, който ще се разпредели в рамките на първия кръг на финансиране е от 1,13 млрд. евро обществени средства, които ще бъдат допълнени с подобна сума от частните партньори. Той ще бъде насочен към проекти за подобряване качеството на живот в страните от ЕС и за постигане на по-конкурентоспособна европейска промишленост на световния пазар. Темите включват нови методи за лечение на диабет и очни заболявания, както и въвеждане на десетки задвижвани с водород пътни превозни средства и станции за зареждане, а също и в областите като:фармация, транспорт, електроника и биоикономика. Седемте публично-частни партньорства, за които поканите бяха отправени на 09.07.2014 г., представляват капиталовложение от 19,5 млрд. евро в научните изследвания и иновациите за периода 2014-2020 г., като вноската на ЕС от 7,3 млрд. евро ще привлече 12,2 млрд. евро инвестиции от частния сектор и държавите членки на ЕС. Сумиран с други четири публично-частни партньорства с държавите членки, то те образуват т.нар. Инвестиционният пакет в областта на иновациите, който е от над 22 млрд. евро.

В заключение. Вече се финансират ПЧП проекти в следните ключови седем сфери:

- Иновативни лекарства 2: за разработване на следващо поколение ваксини, лекарства и методи за лечение, например нови антибиотици;
- горивни клетки и водород 2: за ускорено въвеждане на пазара на незамърсяващи и ефикасни технологии в енергетиката и транспорта;
- чисто небе 2: за разработване на по-малко замърсяващи и по-безшумни самолети, при които емисиите на CO₂ са значително намалени;
- Биотехнологични производства: за използване на възобновяемите природни ресурси и иновативни технологии за осигуряването на продукти за ежедневието с по-малко въздействие върху околната среда;
- Електронни компоненти и системи за водещи позиции на Европа: увеличаване на производствения капацитет на ЕС в областта на електрониката от предприятие ECSEL, като за него са подадени 4 проекта от български МСП в предвидения срок за 2014 г.
- Shift2Rail: усъвършенстване на влаковете и железопътната инфраструктура за драстично намаляване на разходите и повишаване на капацитета, надеждността и точността;
- SESAR 2020: разработване на ново поколение на Европейската система за управление на въздушното движение, с което ще се повиши ефективността на въздушния транспорт
- Материалът за конкурсите, обявени на 09.07.2014 г. е публикуван в електронния вестник на БТПП ИНФОБИЗНЕС на 14.07.2014 г. - <http://www.infobusiness.bcci.bg/ec-14-7-14.html> ¹⁷

Благодаря Ви за вниманието!

ЗА КОНТАКТИ:

СЪВЕТ ПО ИНОВАЦИИ И ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ ПРИ БТПП

Българска търговско-промишлена палата, гр.София, ул.“Искър“ № 9;

СЪПРЕДСЕДАТЕЛ: ЙОСИФ АВРАМОВ

E-mail: josif.avramov@mail.bg ; тел.02 983 45 62 и 0887 44 52 52

www.inovacii.eu Сайт на Съвета иновации и енергийна ефективност при БТПП

ТЕХНИЧЕСКИ СЕКРЕТЕТАР: МИРОСЛАВА МАРКОВА

E-mail: m.markova@bccci.bg ; тел. 02 8117 494